

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державної установи
«Інститут всесвітньої історії
НАН України»
член-кореспондент НАН України,
доктор історичних наук, професор

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію і проведення викладацької практики
здобувачів вищої освіти третього рівня
в аспірантурі ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»

Ухвалено Вченою радою
ДУ «Інститут всесвітньої історії
НАН України»

(протокол № 6 від 14.09.2021 р.)

Розробники:

- **Срібняк Ігор Володимирович** – доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» (Гарант освітньо-наукової програми);

- **Бульвінський Андрій Григорович**, кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу історії нових незалежних держав ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Толстов Сергій Валеріанович**, кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу трансатлантичних досліджень ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Швед В'ячеслав Олександрович**, кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу історії країн Азії та Африки ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Метельова Тетяна Олександрівна**, кандидат філософських наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Розумюк Володимир Михайлович**, кандидат політичних наук, старший науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Мелещенко Тетяна Володимирівна**, доктор історичних наук, професор, декан історичного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

- **Патриляк Іван Казимирович**, доктор історичних наук, професор, декан Історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

- **Третяк Володимир Леонідович**, кандидат історичних наук, завідувач відділу Національного музею історії України у Другій світовій війні, меморіальний комплекс.

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти третього рівня в аспірантурі ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261, Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти третього рівня в аспірантурі ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», затвердженого вченою радою Інституту 08 грудня 2020 р. (протокол № 8), та інших нормативно-правових документів.

1.2. Положення регламентує загальні питання організації, проведення і підведення підсумків викладацької практики аспірантів.

1.3. Викладацька практика в системі підготовки докторів філософії є компонентом професійної підготовки до можливої науково-педагогічної діяльності у закладі вищої освіти. Викладацька практика спрямована на систематизацію та закріплення знань, умінь і навичок провадження науково-методичної та навчально-методичної роботи, зокрема удосконалення навичок структурування і психологічно грамотного перетворення наукового знання на навчальний матеріал; використання методів і прийомів складання навчальних завдань, технологій підбору релевантного навчального матеріалу; реалізації умінь об'єктивного оцінювання результатів навчання, а також набуття досвіду організаційної роботи, зокрема через підготовку та проведення наукових заходів різного рівня тощо.

1.4. Проходження викладацької практики передбачається на третьому році навчання в аспірантурі та включає навчальну роботу (підготовка до занять, відвідування й аналіз занять, підготовка та проведення лекцій, практичних, семінарських занять).

1.5. Під час відвідування занять з відповідних дисциплін аспіранти повинні ознайомитися з різними способами структурування й подання навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, з різними способами та прийомами оцінювання навчальної діяльності.

1.6. Викладацька практика аспірантів ДУ «Інститут всесвітньої історії

НАН України» (далі – Інститут) є невід’ємною складовою підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

1.7. Організатором проходження практики, як правило, є відділ, де працює керівник практики спільно з відділом аспірантури Інституту.

1.8. Керівником практики аспіранта є його науковий керівник.

1.9. Строки проведення практики встановлюються графіком освітнього процесу в Інституті, затвердженим на поточний навчальний рік.

2. Методичне забезпечення практики

2.1. Основним навчально-методичним документом, який визначає зміст, завдання, форми і методи контролю, звітності та очікувані результати під час проходженні практики аспірантами, є Програма практики.

2.2. Програма практики розробляється проектною групою, склад якої затверджує Вчена рада Інституту, за участі гаранта (керівника) освітньо-наукової програми (далі – ОНП) відповідно до навчального плану ОНП, погоджується із завідувачем аспірантури та затверджується директором Інституту.

2.3. Програма практики розробляється на термін дії навчального плану і повністю оновлюється в таких випадках: зміни державних стандартів освіти; затвердження нової редакції ОНП; внесення змін до навчального плану. Поточні зміни до Програми практики вносяться у вигляді додатку до початку нового навчального року при зміні: інформації або її уточненні щодо індивідуальних завдань і завдань для самостійної роботи; форм звітності й системи контролю та оцінювання знань; рекомендованих джерел інформації тощо. Зміни погоджуються з гарантом (керівником) ОНП, завідувачем аспірантури та затверджуються на засіданні Вченої ради Інституту і додаються до основної Програми практики.

Програма практики повинна містити інформацію про:

- обсяг годин / кредитів та строки проведення (проходження) практики;
- мету, зміст, завдання практики;
- план (порядок) проходження практики;
- перелік документації, яку веде аспірант під час практики, вимоги до звіту про практику (див. додаток), критерії оцінювання результатів проходження практики;
- обов'язки аспірантів під час практики;
- рекомендовані джерела інформації (за потреби).

Програма практики може містити інші методичні рекомендації щодо її проходження тощо.

3. Організація і керівництво практикою

3.1. Загальну організацію практики аспірантів Інституту і контроль за її

проведенням здійснює завідувач аспірантури згідно укладених договорів з закладами вищої освіти (ЗВО).

3.2. Безпосереднє навчально-методичне та наукове керівництво, а також виконання Програми практики забезпечують керівники викладацької практики – наукові керівники аспірантів.

3.3. Організаційними заходами для забезпечення якісного проведення практики аспірантів є:

- розробка програм практик;
- призначення керівниками практик аспірантів їхніх наукових керівників;
- проведення засідань відділів, у рамках яких аспіранти звітують про проведення практики.

- заходи, пов'язані з організацією і проведенням практики, регламентуються наказом директора, в якому визначаються:

- вид, строки, місце проведення практики;
- список аспірантів;
- керівники практики;
- дати звітів про проходження практики.

3.4. База проходження практики (ЗВО та його структурні підрозділи - кафедри) визначається наказом директора Інституту згідно укладених договорів.

3.5. Безпосереднє керівництво та контроль за проходженням практики аспіранта здійснюється його науковим керівником, який:

- забезпечує організацію, планування та облік результатів практики (дата проведення занять, тема, вид занять);
- визначає дисципліни для викладацької практики;
- надає методичну допомогу в плануванні та організації навчально-викладацької діяльності аспіранта;
- контролює роботу аспіранта (відвідування занять та інші види його роботи),
- оцінює результати проходження практики аспірантом.

3.6. Звітування аспіранта про проходження практики здійснюється на засіданні відділу, в якому здійснюється підготовка дисертаційного дослідження аспіранта (та за необхідності – на засіданні відповідної кафедри). Оцінювання звіту здійснюється у формі заліку за 5-бальною шкалою. Рішення відділу затверджується

підписом керівника практики і завідувача відповідного відділу.

3.7. Аспіранту, який не виконав Програму практики з поважної причини, надається можливість проходження практики повторно (за індивідуальним графіком) у строки, визначені графіком освітнього процесу в Інституті.

3.8. Аспіранту, який не виконав Програму практики без поважної причини та/або набрав менше ніж 3 бали, виставляється незадовільна оцінка з правом повторного проходження практики в терміни, визначені графіком освітнього процесу в Інституті. Час та порядок повторного проходження аспірантом практики і звітування визначає завідувач відділу – бази практики.

3.9. Вдруге отримана аспірантом незадовільна оцінка з практики, а відтак – порушення строків виконання індивідуального плану без поважних причин, може бути підставою для ухвалення Вченою радою Інституту рішення про відрахування аспіранта.

4. Обов'язки керівників практики та аспірантів

4.1. Завідувачі відділів спільно з Гарантом ОНП відповідають за розробку та своєчасне оновлення програми практики.

4.2. Відділи, аспіранти яких проходять викладацьку практику, відповідають за належне навчально-методичне та наукове керівництво, забезпечення контролю виконання програми практики, затвердження звітів.

4.3. Керівники практики:

- ознайомлюють аспірантів з Програмою практики, її метою, завданнями, критеріями оцінювання результатів, вимогами до звіту про практику;
- здійснюють контроль за своєчасним прибуттям аспірантів для проходження практики, за виконанням ними програм практик;
- надають методичну допомогу під час виконання завдань практики, оцінюють результати проходження практики.

4.4. Аспіранти Інституту зобов'язані:

- до початку практики ознайомитись із наказом про проведення практики;
- своєчасно прибути на практику до ЗВО, визначеного наказом директора Інституту;

- одержати від керівника Програму практики, консультацію щодо форм звітності та оформлення необхідних документів;
  - у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені Програмою практики;
  - нести відповідальність за виконану роботу;
  - своєчасно оформити звітну документацію;
  - захистити звіт про проходження практики.
-

